

T.C.
ADALET BAKANLI I
Adli Destek ve Ma dur Hizmetleri Dairesi Ba kanlı 1

Sayı : E-27239794-045.02-154/1383

06.07.2023

Konu : Çocuk Teslimi ve Çocukla Ki isel li ki
Kurulmasına Dair lam veya Tedbir
Kararlarının Yerine Getirilmesi Usulüne
li kin Görü Talebi

..... CUMHUR YET BA SAVCILINA

İlgili :..... Cumhuriyet Ba savcılı ının 02.03.2023 tarihli ve 2023/356 B.M sayılı yazısı.

Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesi i lemlerinde ya anan sorunların giderilmesine ili kin görü bildirilmesi talebini içeren ilgi yazı incelendi.

Bilindi i üzere, **2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının;**

"Ailenin korunması ve çocuk hakları" ba lıklı 41 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla ki isel ve do rudan ili ki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir.",

Birle mi Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözle menin;

3 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "Kamusal ya da özel sosyal yardım kurulu ları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocu un yararı temel dü üncedir.

Taraf Devletler, çocu un ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan di er ki ilerin hak ve ödevlerini de gözönünde tutarak, esenli i için gerekli bakım ve korumayı sa lamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar.",

7201 sayılı Tebligat Kanununun;

"Vekile ve kanuni mümessile tebligat" kenar ba lıklı 11 inci maddesinde, "(De i ik birinci fıkra : 6/6/1985 - 3220/5 md.) Vekil vasıtasıyla takip edilen i lerde tebligat vekile yapılır. Vekil birden çok ise bunlardan birine tebligat yapılması yeterlidir. E er tebligat birden fazla vekile yapılmı ise, bunlardan ilkine yapılan tebli tarihi asıl tebli tarihi sayılır. Ancak, Ceza Muhakemeleri Usulu Kanununun, kararların sanıklara tebli edilmelerine ili kin hükümleri saklıdır.

(Ek ikinci fıkra: 11/1/2011-6099/4 md.) Avukat tarafından takip edilen i lerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalı ma gün ve saatleri içinde yapılır.

Kanuni mümessilleri bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebligat kanunlara göre bizzat kendilerine yapılması icabetmedikçe bu mümessillere yapılır.",

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun;

"Yerle im yeri" kenar ba lıklı 19 uncu maddesinde, "Yerle im yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturdu u yerdir.

Bir kimsenin aynı zamanda birden çok yerle im yeri olamaz.

Bu kural ticarî ve sınaî kurulu lar hakkında uygulanmaz.",

"Yerle im yerinin de i tirilmesi ve oturma yeri" kenar ba lıklı 20 nci maddesinde, "Bir yerle im yerinin de i tirilmesi yenisinin edinilmesine ba lıdır.

Önceki yerle im yeri belli olmayan veya yabancı ülkedeki yerle im yerini bıraktı ı hâlde Türkiye'de henüz bir yerle im yeri edinmemi olan kimsenin hâlen oturdu u yer, yerle im yeri sayılır.",

"Yasal yerle im yeri" kenar ba lıklı 21 inci maddesinde, "Velâyet altında bulunan çocu un

yerle im yeri, ana ve babasının; ana ve babanın ortak yerle im yeri yoksa, çocu un kendisine bırakıldı ı ana veya babanın yerle im yeridir. Di er hâllerde çocu un oturma yeri, onun yerle im yeri sayılır.

Vesayet altındaki ki ilerin yerle im yeri, ba lı oldukları vesayet makamının bulundu u yerdir.",

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun;

“Görevli ve yetkili birim” kenar ba lıklı 41/A maddesinde, "(1) Çocuk teslimi veya çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam veya tedbir kararları, çocu un üstün yararı esas alınarak, Adalet Bakanlığı nca kurulan adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlüklerince bu Kısım hükümlerine göre yerine getirilir.

(2) Müdürlüklerde müdür, yeteri kadar müdür yardımcısı ve personel ile psikolog, pedagog ve sosyal çalı macı Adalet Bakanlığı ı tarafından görevlendirilir.

(3) Müdürlük bulunmayan yerlerde bu Kısım kapsamında yer alan görevler, Adalet Bakanlığı nca belirlenen hukuk mahkemeleri yazı i leri müdürlü ü tarafından yerine getirilir.

(4) lam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesinde çocu un yerle im yeri müdürlü ü yetkilidir.

(5) lam ve tedbir kararları müdürlük tarafından görevlendirilen psikolog, pedagog, sosyal çalı macı, çocuk geli imci ve rehber ö retmen gibi uzmanlar, uzmanın bulunmadı ı yerlerde ise ö retmen marifetiyle yerine getirilir.

(6) lam ve tedbir kararlarını yerine getirmek için müdürlü ün talebi üzerine, valilikler tarafından kamu kurum ve kurulu larında görevli, be inci fıkrada belirtilen uzmanların yer aldı ı bir görevli listesi olu turulur. Bu uzmanların yeterli sayıda olmaması hâlinde ö retmenler de listeye dâhil edilir. Bu listede yer alan uzman ve ö retmenlerin görev yapacakları yer ve tarihler müdürlükler tarafından belirlenir.",

"Çocuk teslimine dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi" kenar ba lıklı 41/B maddesinde; "(1) Çocuk teslimine dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir.

(2) Talebi alan müdürlük, her türlü ileti im vasıtasını kullanarak yükümlüyle irtibata geçer ve müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocu un belirlenen yere getirilmesini derhâl bildirir; bu bildirim yapıldı ını veya yükümlüyle irtibat kurulamadı ını tutana a ba lar.

(3) Yükümlüyle irtibat kurulamaz veya yükümlü çocu u getirmeyece ini beyan ederse yahut yükümlü çocu u belirlenen yere getirmezse müdürlük, derhâl yükümlüye, çocu un teslimine dair bir teslim emri gönderir. Emir, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yükümlüye tebli edilir. Bu emirde a a daki hususlar yer alır:

a) Müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocu u emirde belirtilen yere getirmek zorunda oldu u.

b) Çocu u emirde belirtilen yere getirmesine engel te kil edecek derecede haklı bir mazereti varsa teslim gününden önce müdürlü e bildirimde bulunarak çocu un müdürlükçe alınmasını talep etmesi gerekti i.

c) Çocu u getirmez veya haklı mazereti nedeniyle müdürlükçe alınmasını talep etmezse, çocu un, uzman veya ö retmen marifetiyle gerekirse kolluktan yardım alınarak ve zor kullanılarak teslim alınaca ı.

d) Emrin gere inin yerine getirilmemesi hâlinde disiplin hapsiyle cezalandırılaca ı.

e) Müdürlükçe yapılan i ve i lemlere kar ı, ö renme veya tebli tarihinden itibaren bir hafta içinde, i lemi yapan müdürlü ün bulundu u yer aile mahkemesine ikâyette bulunabilece i.

(4) Müdürlü ün belirledi i yere getirilen veya yükümlünün haklı mazereti nedeniyle müdürlükçe alınan çocuk hak sahibine teslim edilir.

(5) Yükümlü, emrin gere ini yerine getirmezse, çocuk nerede bulunursa bulunsun müdürlük tarafından alınarak hak sahibine teslim edilir. Bu hâlde kolluktan yardım istenebilir. Kolluk birimleri, zor kullanma dâhil bu konudaki talepleri derhâl yerine getirir.

(6) Çocuk hak sahibine teslim edildikten sonra yükümlü haklı bir sebep olmaksızın çocu u tekrar alırsa ayrıca yeni bir hükme veya yükümlüyle irtibata geçmeye ya da teslim emri tebli ine gerek olmaksızın çocuk be inci fıkra uyarınca hak sahibine teslim edilir.

(7) Çocu un üstün yararının gerektirdi i hâllerde müdürlük, yükümlüyle irtibata geçmeye veya teslim emri tebli ine gerek olmaksızın do rudan be inci fıkra hükmünü uygulayabilir.",

“Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi”

kenar ba lıklı 41/C maddesinde; “(1) Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir.

(2) Talebi alan müdürlük, her türlü ileti im vasıtasını kullanarak yükümlüyle irtibata geçer; ilam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocu un müdürlük tarafından belirlenen yere getirilmesini derhâl bildirir; bu bildirim yapıldı nı veya yükümlüyle irtibat kurulamadı nı tutana a ba lar.

(3) Yükümlüyle irtibat kurulamaz veya yükümlü çocu u getirmeyece ini beyan ederse yahut belirlenen yere getirmezse müdürlük, derhâl yükümlüye, çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair bir teslim emri gönderir. Emir, 7201 sayılı Kanun hükümlerine göre yükümlüye tebli edilir. Bu emirde a a ıdaki hususlar yer alır:

a) lam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte, gün ve saatin belirtilmemesi hâlinde müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocu u emirde belirtilen yere getirmek zorunda oldu u.

b) Çocu u emirde belirtilen yere getirmesine engel te kil edecek derecede haklı bir mazereti varsa teslim gününden önce müdürlü e bildirimde bulunarak çocu un müdürlükçe alınmasını talep etmesi gerekti i.

c) lam veya tedbir kararı kapsamında emrin tebli inden sonraki dönemde de (a) ve (b) bentlerindeki yükümlülü ünün devam edece i, bunun için yeniden emir çıkarılmayaca ı.

d) Emrin gere inin yerine getirilmemesi hâlinde disiplin hapsiyle cezalandırılaca ı.

e) Yerle im yeri veya ileti im bilgilerinin de i mesi hâlinde yeni adres veya ileti im bilgilerinin müdürlü e derhâl bildirilmesi gerekti i.

f) Müdürlükçe yapılan i ve i lemlere kar ı, ö renme veya tebli tarihinden itibaren bir hafta içinde, i lemi yapan müdürlü ün bulundu u yer aile mahkemesine ikâyette bulunulabilece i.

(4) Müdürlü ün belirledi i yere getirilen çocuk hak sahibine teslim edilir. Hak sahibine; ilam veya tedbir kararında belirtilen sürenin bitiminde çocu u, belirlenen yere getirmek zorunda oldu u, çocu u getirmez veya kendisinden kaynaklanmayan makul sebepler hariç olmak üzere geç getirirse disiplin hapsiyle cezalandırılaca ı, hakkında suç duyurusunda bulunulaca ı hususu tutana a ba lanarak tebli edilir. Çocuk, belirlenen yere getirilmezse hak sahibi hakkında müdürlük tarafından suç duyurusunda bulunulur ve müteakip süreç hakkında yükümlü bilgilendirilir.

(5) Ki isel ili ki kurulmasından sonra hak sahibi tarafından teslim yerine getirilen çocu un yükümlüye veya yükümlünün belirledi i ki iye teslimi mümkün olmazsa çocuk hak sahibinde bırakılır. Bu da mümkün olmazsa müdürlü ün talebi üzerine, aile ve sosyal hizmetler il müdürlü ü tarafından çocu un geçici olarak barınmasına yönelik tedbirler alınır.

(6) Yükümlü haklı mazereti nedeniyle çocu un müdürlükçe alınmasını talep ederse, gerekti inde hak sahibi de hazır bulundurulmak suretiyle çocuk, müdürlük tarafından yükümlüden alınarak hak sahibine teslim edilir.

(7) Hak sahibi, emrin yükümlüye tebli inden sonraki dönemde, teslim saatinden en az kırk sekiz saat önce çocu u teslim almaya gelece ini müdürlü e yazılı olarak, elektronik ortamda veya ba vuru a amasında beyan etti i ileti im kanalıyla bildirmek zorundadır. Hak sahibinin bildirimde bulunmadı ı veya gelemeyece ini bildirdi i hâllerde bu husus ve çocu u emirde belirtilen yere getirme zorunlulu u bulunmadı ı yükümlüye bildirilir. Tüm bu i lemler tutanak altına alınır.

(8) Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair i lemlerin çocu un üstün yararını koruyacak ekilde yerine getirilebilmesi amacıyla müdürlü ün önerisi üzerine aile mahkemesince, çocuk, hak sahibi veya yükümlü hakkında danı manlık tedbiri uygulanmasına karar verilebilir. Yükümlünün teslim emrine aykırı ilk hareketinde müdürlük yükümlü hakkında danı manlık tedbiri uygulanmasını aile mahkemesinden talep eder.

(9) lam veya tedbir kararını rızasıyla yerine getirdi ini iddia eden yükümlü, ikinci fıkraya uyarınca yapılan bildirim veya bu bildirim yapılamamı sa üçüncü fıkraya uyarınca gönderilen teslim emrinin haksız oldu unu süresi içinde ikâyet yoluyla ileri sürebilir.

(10) Çocu un yerle im yerinin de i mesi hâlinde dosya resen ilgili yer müdürlü üne gönderilir ve ilgili müdürlük i lemlere kaldı ı yerden devam eder. Bu müdürlük, dosyadaki teslim emri kapsamında sadece teslimin gerçekleştirilece i yeni yeri yükümlüye tebli eder. Teslim yeri de i ikli i hak sahibine her türlü ileti im vasıtasıyla bildirilir.

(11) Hak sahibi veya teslim yükümlüsü hakkında, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin

Korunması ve Kadına Karşı İddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca gizlilik kararı ya da ba ka bir tedbire karar verilmesi hâlinde, teslim i lemleri bu kararlar dikkate alınarak yerine getirilir.

(12) Hak sahibi, teslim emrinin yükümlüye tebli inden sonraki dönemde, teslim saatinden en az kırk sekiz saat önce çocu u teslim almaya gelece ini müdürlü e bildirdi i hâlde haklı bir mazeret olmaksızın art arda iki kez veya bir yılda üç kez gelmezse müdürlük tarafından dosyanın i lemden kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hâle gelmesine karar verilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebli edilir.

(13) Teslim emrinin tebli inden sonraki dönemde yükümlü en az bir yıl boyunca emrin gere ini usulüne uygun bir ekilde yerine getirir ve müteakip dönemde de ki isel ili ki kurulmasına dair mahkeme kararına uygun olarak hareket edece ini taahhüt ederse müdürlük, ilgili uzmanın kanaatini de alarak dosyanın i lemden kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hâle gelmesine karar verebilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebli edilir. Yükümlü bu taahhüdünü yerine getirmezse hak sahibinin talebiyle yükümlüye do rudan teslim emri tebli edilir.”,

"Teslim mekânları" kenar ba lıklı 41/D maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemler, müdürlükçe belirlenen teslim mekânlarında gerçekleştirilir.

(2) Teslim i lemleri için müdürlü ün talebi üzerine, valilikler ve belediyeler tarafından elveri li teslim mekânları belirlenir, yoksa olu turulur; araç tahsis edilir ve sürücü görevlendirilir.

(3) Teslim mekânlarının belirlenmesinde, olu turulmasında, tefri inde, bu mekânların güvenli inin sa lanmasında ve teslim hizmetlerinin sunumunda, kamu kurum ve kurulu ları ile belediyeler, müdürlü e her türlü deste i sa lamakla yükümlüdür.”,

" ikâyet ve itiraz" kenar ba lıklı 41/E maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin müdürlükçe yapılan i lem ve verilen kararlara kar ı, ö renme veya tebli tarihinden itibaren bir hafta içinde, i lemi yapan müdürlü ün bulundu u yer aile mahkemesine ikâyette bulunulabilir.

(2) Mahkeme, yapılan i lemlerin yerine getirilmesini durdurabilir ve dosya üzerinden veya gerekti inde ilgilileri dinlemek suretiyle ivedilikle karar verir.

...”,

"Giderlerin Kar ılanması" kenar ba lıklı 41/H maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin yapılacak i lemler, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu ile di er kanunlar uyarınca alınması gereken tüm harçlardan istisnadır. Ayrıca bu i ve i lemlerin yürütülmesi için yapılacak tüm masraflar, avukatlık ücreti hariç, Adalet Bakanlığı ı bütçesinden kar ılanır.

(2) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemleri yerine getirmek üzere görevlendirilen uzman ve ö retmenlere bu kapsamda fiilen görev yaptıkları her teslim i lemi için, görevlendirilen di er ki ilere ise bu kapsamda görev yaptıkları her gün için (500) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılır. Bu kapsamda uzman ve ö retmenlere bir ayda yapılacak ödeme tutarı (10000) gösterge rakamının, görevlendirilen di er ki ilere ise (5000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz. Bu fıkra uyarınca yapılacak ödemelerden kadrolu veya sözleşmeli olup olmadığına bakılmaksızın görevlendirilen tüm personel yararlanır. Bu fıkranın uygulanmasına ili kin usul ve esaslar Adalet Bakanlığı nca belirlenir.”,

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

"Davaya vekâletin kanuni kapsamı" kenar ba lıklı 73 üncü maddesinde, "(1) Davaya vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinle inceye kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün i lemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna ili kin makbuz vermesine ve bu i lemlerin tamamının kendisine kar ıda yapılabilmesine ili kin yetkiyi kapsar.

(2) Belirtilen bu yetkiyi kısıtlamaya yönelik bütün sınırlandırıcı i lemler, kar ı taraf yönünden geçersizdir.”,

04.08.2022 tarihli ve 31913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü e giren Çocuk Teslimi ve Çocukla Ki isel li ki Kurulmasına li kin lam ve Tedbir Kararlarının Yerine

Getirilmesine Dair Yönetmeli in;

"Tanımlar" kenar ba lıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d), (f), (g), (ı), (m) ve (n) bentlerinde, "d) Çocuk teslimi: Velayete ili kin verilen ilam veya tedbir kararına istinaden süreklilik arz etmeyen, çocu un yükümlüden alınarak hak sahibine verilmesi sürecini,

...

f) Hak sahibi: Çocuk teslimi i lemlerinde velayet kendisine verilen ki iyi, ki isel ili ki kurulması i lemlerinde ise velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocukla arasında ki isel ili ki kurulan ki iyi,

g) Ki isel ili ki: lam veya tedbir kararına istinaden velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan anne ve babanın ya da di er ki ilerin çocukla sınırlı bir süre görü mesi veya birlikte kalması sürecini,

...

ı) Müdürlük: Adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlü ünü,

...

m) Uzman: Adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde psikolog, pedagog ve sosyal çalı macı olarak çalı anlar ile müdürlü ün talebi üzerine valilikler tarafından hazırlanan listede bulunan kamu kurum ve kurulu larında görevli psikolog, pedagog, sosyal çalı macı, çocuk geli imci ve rehber ö retmenleri,

n) Yükümlü: Çocuk teslimi veya çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararı gere ince çocu u teslim etmesi gereken ki iyi,

ifade eder."

"Temel ilkeler" kenar ba lıklı 5 inci maddesinde, "(1) Çocuk, anne ve babası ile anne ve babası da çocukla düzenli ekilde görü me hakkına sahiptir.

...

(3) Ki isel ili ki, sadece çocu un üstün yararının gerektirmesi hâlinde mahkeme tarafından kısıtlanabilir veya engellenebilir.

...

(6) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulması sürecinde zorunlu hâller dı nda i ve i lemler taraflar yüz yüze getirilmeden gerçekleştirilir.

(7) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan hizmetlerin yerine getirilmesinde görev alanlar;

a) E itlik, insan onuruna saygı, dürüstlük, mahremiyet ilkelerine uygun davranır ve çocu un üstün yararını dikkate alır.

b) Çocu un sa lık ve esenli ini gözetir.

c) Çocu un örselenmesini engelleyecek tedbirleri alır.

ç) Çocuk, yükümlü veya hak sahibine yönelik; cinsiyet, ya , engellilik, ırk, toplumsal sınıf, dil, din, siyasi görü veya di er sebeplerle ayrımcılık yapamaz, onur kırıcı söylem ve davranı larda bulunamaz.

d) Çocu un ya ve geli im düzeyine uygun davranır.

..."

"Çocu un üstün yararı" kenar ba lıklı 6 ncı maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına ili kin ilam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesinde çocu un üstün yararı esas alınır.

(2) Bu i ve i lemlerde uzman veya ö retmen, çocu un duygu durumunun gözetilmesi ve olası çatı malardan mümkün oldu unca uzak tutulması amacıyla mesleki müdahalelerde bulunur.

(3) Çocuklar yapılacak i ve i lemler hakkında geli im düzeylerine uygun ekilde bilgilendirilir.

(4) Çocukların örselenmesine neden olabilecek eylemlerin önlenmesi amacıyla gerekli tedbirler alınır.

(5) Hak sahibi ve yükümlü, çocu un üstün yararı ilkesine uygun davranır.

(6) Çocuk ile hak sahibi ya da yükümlünün menfaatlerinin çatı ması hâlinde çocu un üstün yararına öncelik tanınır.

(7) Çocu un ya ı ve geli im düzeyi göz önünde bulundurularak, çocu un kendisini ilgilendiren konularda görü olu turma ve bu görü leri serbestçe ifade etme hakkı gözetilir."

"Uzman ve ö retmenlerin görevleri" kenar ba lıklı 17 nci maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulması i lemlerinde görev alan uzman ve ö retmenlerin görevleri unlardır:

a) Yükümlünün çocu u teslim mekânına getirmesi hâlinde çocu un hak sahibine teslim edilmesine yönelik i lemleri gerçekle tirmek.

b) lem öncesinde hak sahibi ve yükümlü ile ayrı ayrı görüşerek sürece ili kin bilgilendirme yapmak.

...",

"Teslim mekânları" kenar ba lıklı 20 nci maddesinde, "(1) Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemler müdürlükçe belirlenen teslim mekânlarında gerçekle tirilir.

(2) Teslim mekânlarının belirlenmesinde çocu un üstün yararı uyarınca fiziksel ve ruhsal geli imine uygun yerlerin seçilmesine özen gösterilir.

(3) Çocuk teslimi ve ki isel ili ki kurulmasına dair i lemlerin yerine getirilmesi sürecinde teslim mekânları ile yakın çevresinde meydana gelebilecek olayların önlenmesi için teslim mekânının güvenlik unsurunun bulunmaması veya yeterli olmaması hâlinde kolluk görevlileri tarafından gerekli tedbirler alınır.",

"Teslim emrinde yer alması gereken hususlar" kenar ba lıklı 33 üncü maddesinde, "(1) Yükümlüye gönderilen teslim emrinde yer alacak hususlar unlardır:

a) lam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte, gün ve saatin belirtilmemesi hâlinde müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocu u emirde belirtilen yere getirmek zorunda oldu u.

b) Çocu u emirde belirtilen yere getirmesine engel te kil edecek derecede haklı bir mazereti varsa teslim gününden önce müdürlü e bildirimde bulunarak çocu un müdürlükçe alınmasını talep etmesi gerekti i.

c) lam veya tedbir kararı kapsamında emrin tebli inden sonraki dönemde de (a) ve (b) bentlerindeki yükümlülü ünün devam edece i, bunun için yeniden emir çıkarılmayaca ı.

ç) Emrin gere inin yerine getirilmemesi hâlinde disiplin hapsi ile cezalandırılaca ı.

d) Yerle im yeri veya ileti im bilgilerinin de i mesi hâlinde yeni adres veya ileti im bilgilerinin müdürlü e derhâl bildirilmesi gerekti i.

e) Müdürlükçe yapılan i ve i lemlere kar ı, ö renme veya tebli tarihinden itibaren bir hafta içinde, i lemi yapan müdürlü ün bulundu u yer aile mahkemesine ikâyette bulunulabilece i.",

"Üçüncü ki ilerin refakatinde ki isel ili ki kurulması" kenar ba lıklı 38 inci maddesinde, "(1) Çocu un üstün yararı gere ince bu hususta mahkemece karar verilmi olması hâlinde ki isel ili ki üçüncü ki i refakatinde gerçekle tirilir.

(2) Mahkemece, ki isel ili kinin uzman veya ö retmen refakatinde gerçekle tirilmesine ili kin karar verilmi olması hâlinde ki isel ili ki müdürlükçe belirlenen teslim mekânında bu ki iler refakatinde gerçekle tirilir.

(3) Teslim mekânında gerçekle tirilen çocukla ki isel ili ki süreci esnasında uzman veya ö retmen tarafından gerekmesi hâlinde mesleki müdahaleler yapılarak gözlem ve tespitlerini içeren bir tutanak tanzim edilir.

(4) Üçüncü fıkra uyarınca uzman veya ö retmen tarafından tanzim edilen tutanak çocu un üstün yararının gerektirmesi hâlinde ki isel ili ki kararını vermi olan aile mahkemesine sunulur."

Hükümleri yer almaktadır.

Öte yandan, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 05.10.2021 tarihli, 2017/(18)2-2045 Esas ve 2021/1154 Karar sayılı ilamında;

"Çocu un üstün yararı çocuk hukukunun en temel ilkesi olmakla birlikte gerek ö reti ve kanunlarda gerekse Sözle me'de açık bir ekilde tanımlanmamı tır. Çocu un üstün yararı ilkesi, çocu un söz konusu oldu u her i te (bu i ler hukukî olabilece i gibi, idari i ler ve hatta günlük i ler de olabilir) dikkate alınması gereken çocu un en iyi, en üstün, en önemli yararı olarak ifade edilebilirse de, çocu un içinde bulundu u çevre, ya ı, sosyal artlar vb. unsurlara göre de i iklik gösterebilen bir kavramdır. Çocu un üstün yararı denilince; çocu un bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal, kültürel, ahlaki, hukukî ve ekonomik bakımlardan sa lıklı, dengeli ve özgür bir biçimde geli tirilmesi, korunup kollanması anla ılmakta olup, çocu un bu konulardaki üstün yararını belirlerken; çocuk yeti kin biri olmu olsaydı, kendisini ilgilendiren bir olayda, kendi yararı için ne gibi bir karar verebilecekti ise, çocuk için karar verme makamındaki ki i tarafından da aynı yönde karar verilmesi, yani çocu un farazi dü üncesinin esas alınması gereklidir (Bagaç çen, Seher: Yargıtay Kararları I ı ında Türk Hukukunda Çocu un Evlat Edinilmesinde Üstün Yarar, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2020, Yayınlanmamı

Yüksek Lisans Tezi, s. 5-7)."

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 30.11.2022 tarihli, 2022/5933 Esas ve 2022/12602 Karar sayılı ilamında; "6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 73, 81, 82, 83., Avukatlık Kanunu'nun 41., Tebligat Kanunu'nun 11. maddeleri gere ince vekille takip edilen i lerde vekile tebligat zorunludur. Anılan bu düzenlemeler gere ince tebligatın vekile yapılması ile yasal süreler i lemeye ba lar, yine bu tarihe göre takip kesinle tirilerek takibe devam i lemleri yapılır.

Ne var ki, vekile tebli zorunlulu unun bulunması asile tebligat yapılması lüzumunu ortadan kaldırmaz. öyle ki, 2004 sayılı cra- flas Kanunu'nun 76. maddesinde mal beyanında bulunmamak suçu, 338. maddesinde düzenlenen hakikate muhalif beyanda bulunma suçu gibi icra-iflas suçlarında borçlunun cezalandırılabilmesi için icra emrinin borçlunun vekiline de il, kendisine tebli edilmi olması gerekir (Prof. Dr. Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. baskı, cilt 2, sh: 1280). Cezaların ahsili i kuralı gere ince borçlu asilin cezai yönden sorumlu tutulabilmesi için ödeme/icra emrinin borçlu asile tebli i zorunludur."

fadelerine yer verilmi tir.

Görüldü ü üzere; genel olarak çocuk haklarının ve özelde de çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulması sürecinin temelini olu turan mevzuat hükümleri ile çocu a dair yapılacak i lemler ve faaliyetlerde çocu un üstün yararı ilkesi odak noktası olarak kabul edilmi tir.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 41/A maddesi uyarınca çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam veya tedbir kararlarının, çocu un üstün yararı esas alınarak adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlükleri, müdürlüklerin bulunmadı ı yerlerde ise Bakanlı ımızca belirlenen hukuk mahkemeleri yazı i leri müdürlüklerince çocuk dostu usullerle uzman ve ö retmenler marifetiyle yerine getirilece i hüküm altına alınmı tir.

5395 sayılı Kanunun 41/B maddesinde çocuk teslimi, 41/C maddesinde ise çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair i lemlerin ne ekilde yerine getirilece i, 41/D maddesinde teslim i lemlerinin çocuk görü me merkezlerinde yapılaca ı ve i lemler sebebiyle kamu kurumu ve belediyelerin müdürlü e her türlü deste i sa lamakla yükümlü oldu u, 41/E maddesinde teslim i lemleri sebebiyle müdürlü ün yapmı oldu u i lemler ve vermi oldu u kararlara kar ı ikayet ve itiraz usulü, 41/H maddesinde de teslim e yönelik i ve i lemlerin yürütülmesi için yapılacak giderlerin ne ekilde kar ılanaca ı hususlarının çerçeveleri belirtilmi tir.

Müdürlük tarafından teslim i lemlerinin ne ekilde yerine getirilece i hususundaki 5395 sayılı Kanunun 41/B ve 41/C maddelerinin dördüncü fıkrası hükümlerine göre müdürlü ün belirledi i yere getirilen çocuk hak sahibine teslim edilecektir. Mevcut düzenlemede çocu un bizzat yükümlü tarafından görü me merkezine getirilece i hususunun yer almadı ı dü ünülse de, söz konusu maddelerin iki ve üçüncü fıkralarında muhatabın yükümlü oldu u ve çocu u teslim sorumlulu unun da bu ki iye ait oldu u görülmektedir. Aynı ekilde Çocuk Teslimi ve Çocukla Ki isel li ki Kurulmasına li kin lam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik hükümlerinde de yükümlünün teslim i lemlerine katılması gerekti i görülmektedir. Bu do rultuda, ana kural çocu un yükümlü tarafından çocuk görü me merkezine getirilmesidir.

Ancak ki isel ili kinin gerçekte tirilmesi için aile mahkemesince yükümlünün talebi üzerine üçüncü bir ki i tarafından çocu un hak sahibine teslim edilebilmesine yönelik izin ve yetki verilmesi halinde de mahkeme tarafından kendisine izin ve yetki verilen üçüncü ki inin çocu u görü me merkezine teslim edebilece i de erlendirilmektedir.

Ayrıca, çocuk ile ki isel ili ki kurulması hakkına sahip olan ki i yönünden de de erlendirme yapılmasında fayda bulunmaktadır. Çünkü ki isel ili kinin temelinde esasen velayeti kendisinde bulunmayan veya çocuk kendisine bırakılmayan ebeveyn ya da üçüncü bir kimsenin bir süre çocukla birlikte vakit geçirmesi hakkı yer almaktadır. Bu nedenle, teslim gün ve saatinde çocu un yükümlü yerine üçüncü bir ki i tarafından çocuk görü me merkezine getirilmi olması halinde de yükümlülü ün fiilen yerine getirilmi olaca ı hususu dikkate alınarak çocu un üstün yararı uyarınca ki isel ili ki hakkının tesisi amacıyla çocuk hak sahibine teslim edilebilmelidir. Elbette çocu un üçüncü ki i marifetiyle görü me merkezine gönderildi i ancak hak sahibine teslim edilemedi i durumda da yükümlünün çocu u teslim sorumlulu u ortadan kalkmayacaktır.

Öte yandan, ilam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesi için yükümlüye teslim emri gönderilmesi gereken durumda tebli in kime ve ne ekilde yapılaca ı 5395 sayılı Kanunun 41/B ve 41/C maddelerinin üçüncü fıkralarında gösterilmi tir. Buna göre teslim emri 7201 sayılı Tebligat Kanunu

hükümlerine göre yükümlüye yapılacaktır. Teslim emrine ba lanan cezai sorumluluk ba lamında da yükümlüye tebli yapılması zorunlulu u ortaya çıkmaktadır. Nitekim Yargıtay'ın birçok kararında da bu hususa dikkat çekilmi tir. Bunun yanında, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 7201 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilam ve tedbir kararına konu dava dosyasında vekil sıfatı bulunan ya da çocuk teslimi ya da çocukla ki isel ili ki kurulması dosyasında vekaleti bulunan avukata teslim emrinin bilgi mahiyetinde gönderilebilece i dü ünülmektedir.

Di er taraftan, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında, yerle im yeri, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturdu u yer olarak tanımlanmı tır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da bir kimsenin aynı zamanda birden çok yerle im yerinin olamayaca ı belirtilmi tir. Kanunun yerle im yerinin de i tirilmesini düzenleyen 20 nci maddesinde bir yerle im yerinin de i tirilmesi, yeni yerle im yerinin edinilmesine ba lı kılınmı tır. Maddenin ikinci fıkrasında da, önceki yerle im yeri belli olmayan kimseler için hâlen oturdukları yerin, yerle im yeri sayılaca ı hükme ba lanmı tır. Kanunun 21 inci maddesinde de yasal yerle im yeri düzenlenmi tir. Buna göre, velâyet altında bulunan çocu un yerle im yeri, ana ve babasının; ana ve babanın ortak yerle im yeri yoksa, çocu un kendisine bırakıldı ı ana veya babanın yerle im yeri olarak kabul edilmi tir. 5395 sayılı Kanunun 41/A maddesinin dördüncü fıkrasında da ilam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesinde çocu un yerle im yeri müdürlü ü yetkili kılınmı tır. Buna ilave olarak 5395 sayılı Kanunun 41/C maddesinin üçüncü fıkrasının (e) bendinde, yükümlünün, yerle im yeri veya ileti im bilgilerinin de i mesi hâlinde yeni adres veya ileti im bilgilerini müdürlü e derhâl bildirmesi gerekti i belirtilmi tir.

Di er yandan, 5395 sayılı Kanunun 41/H maddesinin ikinci fıkrasında çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemleri yerine getirmek üzere görevlendirilen uzman ve ö retmenlere yapılacak ödemeler düzenlenmi tir. Buna göre, çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemleri yerine getirmek üzere görevlendirilen uzman ve ö retmenlere, fiilen görev yaptıkları her teslim i lemi için (500) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılması gerekmektedir. Uzman veya ö retmen e li inde çocukla ki isel ili ki kurulması kararının yerine getirilmesi kapsamına da bu hükmün uygulanması gerekmektedir.

Öte taraftan, 5395 sayılı Kanunun 41/D maddesi uyarınca, çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin i lemler, müdürlüklerce belirlenen çocuk görü me merkezlerinde gerçekte tirilmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında, çocuk görü me merkezlerinin güvenli inin sa lanmasında, kamu kurum ve kurulu larının, müdürlü e her türlü deste i sa lamakla yükümlü oldu u belirtilmi tir. Güvenli in sa lanmasında zabıta ve kolluk kuvvetlerinden destek alınabilece i, zabıta ve kolluk kuvvetlerinin de görevleri kapsamında bunu sa lamakla yükümlü oldu u anla ılmaktadır. Yapılan i lemlerin hassasiyeti de göz önüne alındı ında, çocukla ki isel ili ki kurulması i lemlerinin yerine getirilme sürecinde, uzman refakatinde olup olmadı ı fark etmeksizin görü me merkezinde ve merkezin çevresinde gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerekti i dü ünülmektedir.

Bu itibarla;

1- Kural olarak çocu un yükümlü tarafından çocuk görü me merkezine getirilmesi gerekti i; ancak, aile mahkemesince yükümlünün talebi üzerine üçüncü bir ki i tarafından çocu un hak sahibine teslim edebilmesine yönelik izin ve yetki verildi i durumda da söz konusu kararda belirtilen ki inin çocu u görü me merkezine teslim edebilece i, ayrıca teslim gün ve saatinde çocu un görü me merkezine yükümlü yerine üçüncü bir ki i tarafından getirilmi olması halinde de yükümlülü ün fiilen yerine getirilmi olaca ı hususu dikkate alınarak çocu un üstün yararı uyarınca hak sahibine teslim edilebilece i,

2- 5395 sayılı Kanunun 41/B ve 41/C maddelerinin üçüncü fıkraları uyarınca çocu u teslim etme sorumlulu unun yükümlüye atfedildi i ve teslim emrinin yükümlüye tebli edilmesinin kanuni bir zorunluluk oldu u ve vekile yapılacak tebligatın yükümlüye tebli zorunlulu unu ortadan kaldırmayaca ı, bununla birlikte 7201 sayılı Kanunun 11 inci maddesi ile 6100 sayılı Kanunun 73 üncü maddesi uyarınca ilam veya tedbir kararına konu dava dosyasında veya çocuk teslimi ya da çocukla ki isel ili ki kurulması dosyasında vekille temsil edilen yükümlü vekiline teslim emrinin bilgi mahiyetinde gönderilebilece i,

3- a) 4721 sayılı Kanunun 19, 20, 21 inci maddeleri uyarınca bir kimsenin aynı zamanda birden

çok yerle im yerinin bulunmasının mümkün olmadığı, velâyet altında bulunan çocuğun yerle im yerinin; ana ve babasının, ana ve babanın ortak yerle im yeri yoksa, çocuğun kendisine bırakıldığı ana veya babanın yerle im yeri olduğu, diğer hâllerde ise; çocuğun oturma yerinin, onun yerle im yeri sayılması gerektiği, nitekim 5395 sayılı Kanunun 41/A maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca çocuğun yerle im yeri müdürlüğe önce teslim işlemlerinin yerine getirilmesi gerektiği,

b) 5395 sayılı Kanunun 41/C maddesinin üçüncü fıkrasının (e) bendi uyarınca yerle im yerinin de işlemleri durumunda yükümlü tarafından müdürlüğe yeni yerle im yerinin bildirilmesinin zorunlu olduğu hususlarının gözetilmesi ve çocuğun yerle im yerinin de işlemlerinin özenle yapılması durumunda dosyanın re'sen ilgili yer müdürlüğüne gönderilmesi, müteakip işlemlerin de bu müdürlük tarafından kanunda belirtilen usul dairesinde yerine getirilmesi gerektiği,

4- Kişisel ila kinin uzman veya özetmen refakatinde gerçekleştirilmesi durumunda, çocuğun yükümlüden alınarak hak sahibine verilmesi ve kişisel ila kinin uzman veya özetmen refakatinde gerçekleştirilmesinden sonra çocuğun hak sahibinden alınarak yükümlüye iade edilmesi işlemlerinin her biri bir teslim işlemleri oldu undan ilgili uzman ve özetmene 5395 sayılı Kanunun 41/H maddesine göre (500) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda iki ayrı ücret ödenmesi gerektiği, yapılacak ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmayacağı,

5- Çocukla kişisel ila ki kurulması işlemlerinin yerine getirilme sürecinde, uzman veya özetmen refakatinde olup olmadığı fark etmeksizin çocuk görüşme merkezinde ve merkezin çevresinde gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerektiği, bu çerçevede 5395 sayılı Kanunun 41/D maddesi uyarınca zabıta ve kolluk kuvvetlerinden destek alınabileceği, zabıta ve kolluk kuvvetlerinin görevleri kapsamında bunu sağlamakla yükümlü olduğu,

6- 5395 sayılı Kanunun 41/E maddesine göre çocuk teslimi ve çocukla kişisel ila ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi kapsamında müdürlüklerce verilen yetkisizlik kararlarına karşı, özenle veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde, yetkisizlik kararını veren müdürlüğün yargı çevresinde bulunduğu yer aile mahkemesine ikâyette bulunulabileceği ve ikâyetin bu yer aile mahkemesi tarafından karara bağlanacağı,

Değerlendirilmektedir.

Bilgi alınması ve yazının İlgili r edeniyle Cumhuriyet Başsavcılığı na iletilmesi hususlarında gereğini rica ederim.

Meral GÖKKAYA
Hâkim
Bakan a.
Ba kan